

Til Velbastaðar í staðin fyri til Íslands

Viðgerðarheimið Heilbrigdi tekur ímóti sjúklingum um eina viku.

Siðani hin fyrsti føroyingurin fór á viðgerðarheimið VON í Íslandi í januar í fjør, hava 170 føroyingar verið á heiminum til viðgerðar fyri alkohol-trupulleikar.

Men nú verður ikki neyðugt longur hjá føroyingum at fara til Íslands til tilika viðgerð. Tað er nógmið at fara til Velbastaðar istaðin, tí har hevur íslagið Heilbrigdi keypt hús, sum skulu nýtast sum viðgerðarheim fyri fólk, sum hava trupulleikar við alkoholi ella øðrum rúsanði evnum.

Heimið á Velbastað letur upp fyri sjúklingum um eina viku, og verður pláss fyri níggu sjúklingum í senn. 12 starvsfólk verða á heiminum, flestu av teimum føroyingar, sum hava verið í Íslandi til útbúgvingar, og eru edrúir alkoholikarar. Tá vit siga edrúir alkoholikarar og ikki fyrrverandi alkoholikarar er tað tí, at tey, ið standa fyri hesum viðgerðarhátinum fyri misnýtarar siga, at einki eitur fyrrverandi alkoholikari. Alkoholisma er sjúka, ið ikki lekist heilt, men kann haldast niðri, verður sagt.

Starvsfólkini eru ein lækni, ein programleiðari, ein ráðgevi, kokkur, hjálparfólk í køkinum, tvær sjúkrasystur, trý hjálparfólk á dag- og kveldvakt og tvey á náttarvakt.

Viðgerðarheimið Heilbrigdi, sum tað eitur,

hefur eina nevnd. Í henni eru Nanna Skála, formaður, Jákup Lindenskov, næstformaður, Ingi Mohr, rakstrarleiðari, umframt nevndarlímarnir Niels Jensen og Rasmus Patursson.

Undir forsorgarlógini

Fyri teir føroyingar, sum hava verið í Íslandi til viðgerðar, hevur Almanna-stovan galdið eftir forsorgarlógini. Soleiðis verður eisini við Viðgerðar-

heiminum á Velbastað. Sagt verður, at hvør sjúkradagur á viðgerðarheiminum kostar stívliga 1000 krónur fyri hvønn sjúkling. Ingi Mohr sigur, at umframt tað búskaparlaga kemur at kosta landinum minni at henda viðgerðir í Føroyum istaðin fyri í Íslandi, eru eisini aðrir stórir fyrimunir við at hava eitt viðgerðarheim í Føroyum. Hann sigur, at viðgerðin í Føroyum er enn bert ein partur av »programminum«, hin sokallaða avrúsingin og

Ein hugnakrókur í upphaldsstovuni á Viðgerðarheiminum á Velbastað

motiveringin. Um sjúklinginum tørvar meira viðgerð, verður hendaðan framvegis í Íslandi, men hann roknar við, at um eini fimm ár, kann øll viðgerðin fáast í Føroyum.

Góð hjálp fyri nóg

Av tí at tað eru ikki meira enn tvey ár síðani fyrsti føroyingur fekk viðgerð á VON í Íslandi er torført at

siga, hvussu gingist hevur teimum føroyingum, su hava verið í Íslandi.

Nógvir eru teir, sum ikki hava drukkíð eftir fyrstu viðgerðina á VON. Hjá øðrum hevur hjálpt eftir tveimum ella fleiri viðgerðum, meðan aftur

aðrir eru dotnir út í aftur beint sum teir eru komnir heimaftur. Roknað verður við, at umleið helmingurin drekkur ikki aftur eftir fyrstu viðgerð.

Trúgva ikki uppá antabus

Tey, ið standa fyri viðgerðarhátinum á VON í Íslandi ella Viðgerðarheiminum á Velbastað halda ikki, at antabus er nøkur góð loysn. Hendaðan gevur onga meining, verður sagt. Tað grundleggjandi við íslensku viðgerðini er, at ein aftur skal finna sitt sjálvsálit, og tað kann ein tilik viðgerð hjálpa einum til, verður sagt.

AA-fundur

Eitt tað týðningarmesta í eftirviðgerðini eru teir sokallaðu AA-fundirnir. AA stendur fyri anonymir alkoholikarar. Teir hava fleiri regluligar fundir um vikuna, har teir hittast og práta um felags áhugamál og hvussu teir kunnu hjálpa øðrum. Í Íslandi er umleið 4.000 anonymir alkoholikarar og í Reykjavík eru eini 90 AA-fundir um vikuna. Føroyingar, sum hava verið í Íslandi, skipa eisini fyri tilikum fundum í Havn.

tór.

ikkí færur fyri at halda lyfti um ikki at drekka, kennir hann seg litlan, og fær ofta ábreiðslur. At spæla upp á kenslur hjálpar heldur einki. Tað fær bara misnýtaran at kenna skomm og skyld og at drekka upp aftur meir, um konan sigur: »Hvussu kanst tú gera hetta móti okkum«. Og tað fær hann eisini at avnotta. Hóttanir um at rýma forir partarnar longur frá hvørjum øðrum. At krógva rúsdrekka ella einki at eiga inni, fær misnýtaran til at hava sini egnu goymistøð við rúsdrekka. Verða

pengar noktaðir honum, fer hann ofta út at læna og uppfatar so atburðin hjá hinum sum móttøðu.

Øllum tørvar viðgerð

Ofta krógvar konan neyðina fyri umverðini, t.d. heldur hon hondina yvir honum, ringir á arbeiðsplássið og sigur mannin vera sjúkan, ella hon roynir sjálf at gjalda skuld aftur o.s.v. Harvið tekur hon sin part av ábyrgdini.

Og soleiðis kundi verið hildið fram.

Í eftirviðgerðini lærir familjan, at misnýtarnir sjálfur noyðist at loysa sínar trupulleikar. Samstundis má familjan halda fram við at liva sitt liv.

Ikkí skomm longur

Í Føroyum hevur verið vanligt at dømt rúsdrekkamisnýtarnar og kalla teir ábyrgdarleysar. Tá misnýtslan verður roknað fyri sjúka, sleppa misnýtarnar og familjur teirra undan skyldkenslu. Og tora kanska betur at leita sær hjálpa. Rúsdrekkamisnýtsla er ikki longur so

burturtagd. Tað er við at verða áhugavert og spennandi.

Tá misnýtslan verður mett sum sjúka, hevur »sjúklingurin« ikki ábyrgd. Men ábyrgd havur hann kortini, av at halda seg edrúan.

Misnýtslan verður roknað sum ein sjúka fyri livið. Sjúkan kann ikki lekjast, men misnýtarnir skal góðtaka, at hann má ikki drekka aftur í livinum. Tað andaligu endurbúgvingina fær hann við at luttaka í arbeiðinum hjá AA og hjálpa øðrum misnýtarnum.

Misnýtari hjálpar misnýtara

Hildið verður, at fyrrverandi misnýtarnar hava nógva at geva øðrum, sum sita við øllum trupulleikum. Teir skilja betur hvønn annan, av tí kenna kenslur og tankagongd hjá hvørjum øðrum. Hildið verður eisini, at tað er lættari hjá einum misnýtara at tosa við ein, sum ikki er uttan feilir.

AA er ikki nakar átrúnaðarlíkur felagsskapur í vanligum týðningi, men gudstrúgvín er partur av viðgerðini og avirknanini. Trúgvín verður nýtt til at

geva misnýtarnum vónina. Trúgvín kann vera uggi, tí tað kann hjálpa at lita á hægri makt.

Misnýtarnir eru veikir, og teimum tørvar fyrigeving, verju, umsorgan og at sleppa undan skyldkenskuni. Trúgvín kann vera svarið upp á, at lagningar gjørdist ring.

Hvussu hesin parturin av viðgerðini eydnast, veldst um misnýtarnir á henda hátt góðtaka trúna. Og tað veldst aftur um, hvørja átrúnaðarlaga bakgrund teir hava.

randi